

УДК 336:352

Хірівський Р.П.¹¹ доц. Львівського національного університету ветеринарної медицини та біотехнологій ім. С.С. Гжицького

ВПЛИВ КАПІТАЛЬНИХ ВИДАТКІВ НА ІНВЕСТИЦІЙНУ СПРОМОЖНІСТЬ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ГРОМАД ЛЬВІВСЬКОЇ ОБЛАСТІ

Розвиток процесів євроінтеграції України передбачає запозичення практик управління територіальним розвитком, характерних для держав Європейського Союзу. З цією метою, у 2014 році в нашій державі стартувала реформа децентралізації, що мала на меті зростання фінансової спроможності регіонів. Місцевим органам влади було надано додаткові джерела формування доходів та розширені видаткові повноваження, зокрема право самостійно визначати напрями використання бюджетних ресурсів [1]. Було запроваджено оновлені інструменти фінансового вирівнювання між територіальними громадами, а також надано можливість здійснювати зовнішні запозичення для зміцнення дохідної частини бюджету [2]. Надання громадам розширених фінансових повноважень сприяло посиленню конкуренції між ними та активніший боротьбі за джерела податкових надходжень. У цьому контексті ключової ваги набуває обсяг капітальних інвестицій, здійснених громадами, що є одним із головних чинників покращення інвестиційного середовища та залучення суб'єктів економічної діяльності, як наслідок - розширення бази оподаткування. У роботі здійснено аналіз обсягів капітальних видатків територіальних громад Львівської області як чинника формування інвестиційної привабливості території. Капітальні видатки мають прямий вплив на зростання інвестиційної привабливості громад, що у середньостроковій перспективі має наслідком зростання обсягу акумульованих місцевих податків та зборів. Зокрема варто виділити наступні аспекти:

1. Інфраструктурний аспект - привабливість громади в очах інвесторів залежить від рівня розвитку її інфраструктури. Інвестиції у транспортну мережу, логістичні вузли, електромережі, водопостачання і комунальні послуги сприяють зростанню функціональної спроможності територій, знижують логістичні затрати підприємств, таким чином сприяючи залученню виробничих та торгових інвестицій.

2. Інвестиції у соціальну інфраструктуру - здійснення капітальних видатків на заклади освіти, дошкільні заклади та лікарні, що сприяє збільшенню обсягу здорової та кваліфікованої робочої сили є ключовим індикатором для інвесторів, зокрема - малого та середнього бізнесу.

3. Інформаційний сигнал для потенційних інвесторів. Наявність значних (відносно можливостей громади) інвестицій свідчить потенційним інвесторам про орієнтованість її менеджменту на стратегічну співпрацю із

ними. Це здатне значно понизити ризики інвестування та, певним чином, свідчить про сталість політики громади незалежно від зміни керівництва.

4. Ланцюговий ефект зростання економічної активності. Інвестиції у інфраструктуру мають наслідком низку додаткових економічних ефектів, а саме - ріст рівня зайнятості, стимулювання місцевого підприємництва, що, у свою чергу, збільшує платоспроможність населення і загальний рівень ділової активності, роблячи громаду привабливішою в очах інвестора.

Період дослідження характеризувався значним впливом на зовнішніх чинників на функціонування територіальних громад України. Протягом 2021 року відчувався вагомий вплив карантинних обмежень, а 2022-24 років Україно-Російської війни. Протягом цього періоду також змінилась фінансова політика держави, зокрема - розподіл ПДФО військовослужбовців, що також вплинуло на здатність громад до здійснення капітальних видатків. Через це упродовж досліджуваного періоду спостерігалася відсутність виразної тенденції до зростання чи зниження обсягу капітальних видатків [3]. Так, за результатами 2022 року їх обсяг знизився на 33,52%, 2023 року - зріс у 2,5 рази, 2024 року зафіксоване помірне падіння на 22,45% (таблиця 1).

Таблиця 1 - Динаміка обсягу капітальних видатків територіальних громад Львівської області за 2021-24 роки (у млн. грн.).

Громада	Рік				Громада	Рік			
	2021	2022	2023	2024		2021	2022	2023	2024
Підкамінська	138,41	626,24	595,78	120,96	Жиданівська	720,78	517,35	1846,21	1191,25
Заболотцівська	955,53	178,80	236,36	195,66	Гніздичівська	3812,10	536,79	1217,28	1222,49
Помор'янська	373,45	278,13	955,84	280,85	Самбірська	750,97	390,75	2480,59	1239,57
Сокальська	543,90	275,80	437,89	333,47	Новороздільська	715,22	130,49	1323,72	1252,35
Стріківська	215,21	178,96	1240,04	349,82	Рава-Руська	986,85	426,92	631,74	1254,31
Лопатинська	988,05	77,49	953,41	375,73	Ходорівська	1352,91	483,53	1264,55	1333,94
Бібрська	1974,56	137,85	977,17	458,37	Бродівська	754,87	559,34	2427,34	1334,25
Перемішанська	1045,54	172,39	564,24	463,04	Тростянецька	1386,41	343,53	2618,45	1339,68
Судовишинська	2846,28	830,56	2582,09	565,23	Бориславська	1045,42	298,07	1399,02	1371,08
Колівська	528,22	463,44	909,29	578,20	Боринська	999,32	874,77	1302,82	1378,01
Рудківська	491,14	121,77	856,21	599,95	Ралівська	1339,35	645,16	1754,76	1523,79
Хіриківська	340,83	66,33	659,66	633,54	Миколаївська	1111,51	229,15	1928,72	1542,55
Журавнівська	570,96	176,71	1596,63	670,33	Яворівська	616,62	2512,77	8122,15	1623,28
Червоноградська	1013,18	982,67	1418,71	693,96	Жовківська	993,82	262,92	1102,54	1628,68
Куликівська	891,56	583,27	818,35	721,69	Глинянська	625,48	551,66	1127,73	1734,30
Добросиньсько-Магерівська	417,62	283,95	774,24	734,90	Добробрівська	1684,23	1122,46	3685,66	1762,26
Турківська	595,15	111,09	1585,26	737,45	Городишківська	2613,97	496,60	1970,86	1937,88
Дрогобицька	807,37	1076,54	2715,29	742,43	Трускавецька	517,81	382,14	2548,79	2422,07
Щирецька	462,92	173,21	1281,77	769,79	Моршинська	1342,98	412,97	4176,93	2487,64
Золочівська	1412,70	1235,02	2167,57	771,64	Розвадівська	1597,15	469,70	3014,00	2544,19
Бельська	403,07	119,57	1769,30	774,43	Шегинівська	1355,95	809,42	2520,62	2591,79
Бісковицька	1768,10	1640,54	2178,95	779,83	Стрийська	1195,22	802,53	2325,60	2597,89
Велико-могілецька	960,50	608,25	5870,63	828,01	Пустомитівська	2180,94	1775,50	6911,40	2696,65
Добромилська	1082,94	689,33	949,75	840,15	Івано-Франківська	2064,84	1592,00	12354,63	2833,09
Радехівська	623,52	347,08	823,99	855,97	Сколівська	1413,75	1309,28	3230,11	3069,05
Комарнівська	870,00	466,09	1968,66	884,10	Новояричівська	2522,59	1301,40	4563,76	3159,83
Кам'янка-Бузька	760,53	615,73	979,05	906,35	Оброшівська	2311,46	3196,05	7253,43	3310,04
Жовтанецька	1623,37	1021,82	1446,83	911,50	Східницька	2619,36	1026,61	5482,85	3857,24
Красенська	883,09	97,49	1672,97	927,97	Львівська	4143,67	2875,77	5643,83	5280,74
Старосамбірська	972,79	288,95	1729,26	999,53	Давидівська	6460,93	1458,45	8389,33	6122,67
Великопольська	1669,13	335,82	2060,65	1032,30	Зимногородська	3424,50	481,08	2582,93	6951,21
Новоковорівська	1305,36	2234,95	6761,15	1039,32	Мурованська	5530,75	960,14	4477,20	8417,98
Грабовецько-Дулібівська	1802,60	257,59	3641,04	1043,94	Підбрізівська	4889,33	4120,36	10348,03	9081,19
Буська	1663,00	732,81	1482,16	1064,06	Славська	4500,70	4180,49	7796,10	12795,84
Новокаміньська	1418,70	375,71	1278,76	1105,20	Солонківська	6233,68	7348,72	18215,29	13048,62
Меленівська	723,63	108,89	1028,29	1157,76	Сокільницька	4193,05	2572,58	8412,18	20608,20
Мостиська	1107,98	354,23	1187,91	1166,74	Львівська область	2204,53	1483,01	3706,73	2874,42

Характерно, що протягом періоду військового стану закритою є статистична інформація щодо змін чисельності населення у розрізі громад, тож ми оперували даними станом на початок 2021 року. Результати аналізу демонструють, що показник капітальних видатків по області у розрахунку на 1 жителя коливався у межах від 1483,01 до 3706,75 грн. Для громад області характерна значна диференціація, котра полягає у переважанні максимальних показників (Сокільницька ТГ) над мінімальними (Підкаміньська ТГ) у понад 170 разів. Характерно, що до переліку громад першого квартилю за цим показником увійшли переважно найбільш фінансово спроможні територіальні громади, розташовані поруч з обласним центром, а також громади з високим туристичним потенціалом, зокрема Славська та Східницька. У цьому контексті слід зауважити, що показники доходів загального фонду бюджетів територіальних громад та обсяги капітальних видатків перебувають у тісному взаємозв'язку. З одного боку, найбільш фінансово спроможні громади мають достатні ресурси для здійснення значних капітальних видатків. З іншого боку, спрямовані капітальні видатки у перспективі підвищують інвестиційну привабливість територій, що, у свою чергу, стимулює зростання місцевих податків і зборів і, як наслідок, підвищує фінансову спроможність громад.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Жук П. В. Інвестиційний потенціал територіальних громад: суть поняття та питання управління / П. В. Жук, З. О. Сірик // Регіональна економіка. - 2017. - № 2. - С. 16-22. - Режим доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/regek_2017_2_5.

2. Сивульська Н. М., Веселюк М. В. Реформа фінансової децентралізації та її вплив на фінансову спроможність бюджетів територіальних громад. Ефективна економіка. 2024. № 6. URL: <https://www.nayka.com.ua/index.php/ee/article/download/4052/4087/9454>

3. Державний веб-портал бюджету для громадян. URL: <https://openbudget.gov.ua/>